

Άμα δεν είναι όπως τα θες...

Άμα δεν είναι όπως τα θες,
δεν έχεις λόγους κι αφορμές,
δεν κάνεις βήμα.
Όσα κοστίζουν μια δραχμή

γι' άλλους κοστίζουν μια ζωή.

Δεν είναι κρίμα;

Μία από τα ίδια;

Οι πανηγυρικές δηλώσεις Μητσοτάκη μετά τα αποτελέσματα των εκλογών σε δήμους και περιφέρειες μπορεί να εκνευρίζουν αλλά είναι απολύτως δικαιολογημένες. Προφανώς είναι αλαζόνας, αλλά έχει κάπου άδικο; Η επιτυχία της ΝΔ και της κυρίαρχης πολιτικής σε όλες τις εκδοχές είναι αδιαμφισβήτητη. Ο χάρτης στη μεγάλη εικόνα είναι «γαλάζιος», στις δύο μεγαλύτερες περιφέρειες, Αττική και Κεντρική Μακεδονία, οι υποψήφιοι της ΝΔ εκλέγονται από τον πρώτο γύρο (Χαρδαλιάς με 46% και Τζιτζικώστας με 60% αντίστοιχα). Σε 7 από τις 13 περιφέρειες οι υποψήφιοι της ΝΔ εκλέγονται από τον πρώτο γύρο, στην περιφέρεια Κρήτης (σε μία τρου 80's στιγμή) ο υποψήφιος του ΚΙΝΑΛ/ΠΑΣΟΚ εκλέχτηκε από τον πρώτο γύρο με 78%, ενώ στις υπόλοιπες οι υποψήφιοι της ΝΔ βρίσκονται στον δεύτερο γύρο με σαφές προβάδισμα. Μόνο σε μία περιφέρεια (Θεσσαλία), ο υποψήφιος της ΝΔ, Αγοραστός, θα βρεθεί αντιμέτωπος την ερχόμενη Κυριακή με υποψήφιο που έχει τη στήριξη ΣΥΡΙΖΑ και ΚΙΝΑΛ/ΠΑΣΟΚ, τον Κουρέτα — εδώ υπήρξε μία αισθητή αποδοκιμασία της κυβέρνησης με τον Αγοραστό να χάνει 14% και 80 χιλιάδες ψήφους από το 2019. Στους δήμους, η κατάσταση δεν βελτιώνεται ιδιαίτερα, με τη ΝΔ (μαζί με τους «ανεξάρτητους» που στηρίζει) να κυριαρχεί συντριπτικά —πιο λαμπρή εξαίρεση η Πάτρα, ο 3^{ος} μεγαλύτερος δήμος, όπου ο Πελετίδης μπαίνει με σαφές προβάδισμα στον 2^ο γύρο ενώ όλες οι δυνάμεις του συστήματος θα συνασπιστούν εναντίον του. Συγχρόνως, στους δήμους διατηρείται το φαινόμενο της κυριαρχίας επιχειρηματικών συμφερόντων του λούμπεν μεγαλοαστισμού με τους Πειραιά και Βόλο να πρωτοστατούν σε αυτό. Ειδικότερα, η επανεκλογή Μπέου, μετά τις ανυπολόγιστες καταστροφές αλλά και τον ξυλοδαρμό πολίτη, «βύθισε» μεγάλο κομμάτι του λαού σε απόγνωση. «Κερασάκι» στη δηλητηριασμένη τούρτα είναι το 8% του φυλακισμένου ναζί Κασιδιάρη στον δήμο της Αθήνας. Σίγουρα αρνητικό αλλά πρέπει να σημειωθεί ότι έχασε 2% και 10 χιλιάδες ψήφους σε σύγκριση με το 2019, τη στιγμή που εμφανιζόταν ως δυνητικά 3^{ος} συνδυασμός με φιλοδοξίες να μπει δεύτερο γύρο —παρά την ανοχή/βοήθεια της κυβέρνησης, ο καταδικασμένος ναζί φαίνεται να χάνει από την επικίνδυνη λάμψη του.

Η συνολική εικόνα αποτελεί μία επανάληψη-εμπέδωση του αρνητικού αποτελέσματος των διπλών βουλευτικών εκλογών που προηγήθηκαν, καθιερώνοντας τη ΝΔ ως το μοναδικό κόμμα εξουσίας στη χώρα. Ακόμα περισσότερο, γίνεται σαφές ότι μόνο η ΝΔ και το ΚΚΕ αποτελούν κόμματα με σοβαρή πανελλαδική εμβέλεια και συγκεκριμένο σχέδιο που μπορούν να φέρουν σε πέρας. Το ΚΚΕ κατάφερε να κινηθεί σε πολλές περιπτώσεις πάνω από το 10%, στην περιφέρεια Αττικής έπιασε την 3^η θέση με το 13,8% του Πρωτούλη. Συνολικά, βγαίνει πιο ισχυρό, συμμετέχοντας στον β' γύρο στους δήμους Πάτρας, Καισαριανής, Πετρούπολης, Χαϊδαρίου, Τυρνάβου και Νίκαιας-Ρέντη. Από την άλλη, ΣΥΡΙΖΑ

και ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ δεν κινήθηκαν, κατά μέσο όρο, πάνω από τα εκλογικά αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών, απέτυχαν σαφώς τόσο στην περιφέρεια Αττικής όσο και στον δήμο της Αθήνας. Πολύ περισσότερο, έδειξαν όλη τους την αδυναμία αλλά και άρνηση να εκφράσουν έναν στοιχειώδη αντιπολιτευτικό λόγο στην κυβέρνηση και τους υποψηφίους της, υπενθυμίζοντας ότι, στη μεγάλη εικόνα, βρίσκονται στο ίδιο πολιτικό στρατόπεδο.

Ο δε ΣΥΡΙΖΑ φαίνεται να είναι σε στρατηγική παραζάλη, αναζητώντας με απελπισμένο τρόπο διέξοδο από την κρίση του: έτσι, στο Περιστέρι στηρίζει Παχατουρίδη, στη Θεσσαλονίκη τον «ποταμίσιο» Πέγκα αλλά στο Κερατσίνι τον Βρεττάκο (με ποιο κριτήριο άραγε;), ενώ σε αρκετούς δήμους έχει κοινούς υποψηφίους με το ΠΑΣΟΚ αλλά και με τη **ΝΔ**. Παρά τα αρνητικά αποτελέσματα, η δεξιά μετατόπιση φαίνεται ότι θα συνεχιστεί και θα επιταχυνθεί. Μετά και τις εσωκομματικές εκλογές, φαίνεται αμφίβολο ότι θα μπορέσει να διατηρηθεί η ισορροπία ανάμεσα σε μία αριστερόστροφη ρητορική και μία βαθιά συστημική πολιτική και ήδη η πρωτοφανής, ακόμα και για τα δεδομένα του μνημονιακού ΣΥΡΙΖΑ, [ανακοίνωση](#) τους υπέρ του Ισραήλ, δείχνει τι ξημερώνει για τον ΣΥΡΙΖΑ αλλά και για όσους επιλέξουν την παραμονή τους εκεί, είτε ως μέλη είτε ως ψηφοφόροι.

Ηγεμονία του «τόσο - όσο»

Μία πρώτη αντίδραση σε αυτά τα θλιβερά αποτελέσματα είναι η εστίαση στη συμμετοχή, η οποία μειώθηκε σημαντικά, από σχεδόν 59% στο 52,5%, ενώ στην Αθήνα η πτώση είναι ακόμη μεγαλύτερη, από το 46% στο 32%. Ο τρομακτικά προβεβλημένος από τα ΜΜΕ Μπακογιάννης, χάνει πάνω από 30 χιλιάδες ψήφους σε σχέση με το 2019 — ωστόσο, σε ποσοστό χάνει μόλις μία μονάδα. Σε γενικές γραμμές, είναι δύσκολο αυτές οι εκλογές που πραγματοποιήθηκαν σε συνθήκες απουσίας πολιτικού διαλόγου και ενδιαφέροντος, να εκληφθούν ως μία ενεργητική στήριξη της κυρίαρχης πολιτικής και της κυβέρνησης. Είναι σαφές ότι υπάρχει μία έντονη απαξίωση του πολιτικού συστήματος, των φορέων και των διαδικασιών του, μαζί με μία απογοήτευση ότι δεν μπορεί να υπάρξει εναλλακτική. Υπάρχει κάτι το ελπιδοφόρο σε αυτή τη σκέψη: η ηγεμονία της ΝΔ είναι επισφαλής, βασίζεται σε συγκεκριμένα (ταξικά-ηλικιακά) κομμάτια του πληθυσμού, είναι σίγουρα πολύ λιγότερο ισχυρή από όσο παρουσιάζεται.

Τα παραπάνω έχουν πολλές δόσεις αλήθειας αλλά χάνουν μία άλλη, ίσως πιο σημαντική, πλευρά της κατάστασης που αντιμετωπίζουμε. Η ΝΔ *γνωρίζει ότι έτσι έχουν τα πράγματα και έχει προσαρμοστεί εξαιρετικά σε αυτό*. Γνωρίζει ότι στη μεταμνημονιακή Ελλάδα που κουβαλάει δεσμεύσεις για άλλα 40 χρόνια, με την ακρίβεια στα ύψη και το κράτος πρόνοιας αποσαρθρωμένο, δεν μπορεί να υπάρξει ηγεμονία με θετικό τρόπο και δυνητικά πλειοψηφικά μπλοκ. Αυτό έχει ορίσει από την πρώτη στιγμή τη στρατηγική της «ατομικής ευθύνης» και της διαχείρισης των καταστροφών είτε ως άνευ προηγούμενου καταστάσεις είτε ως αποδείξεις της αιώνιας και αδιόρθωτης παθογένειας του ελληνικού κράτους — δηλαδή, μία ή άλλη, ως «φυσικά φαινόμενα» που είναι μάταιο να προσπαθεί κανείς να αντιμετωπίσει. Συγχρόνως, φρόντισε να διαμορφώσει μία πρωτοφανή κατάσταση μονοκομματισμού στο πεδίο των ΜΜΕ με τις παράτυπες χρηματοδοτήσεις (λίστα Πέτσα κλπ) να έρχονται να επισφραγίσουν εκ των υστέρων συμφωνίες που είχαν διαμορφωθεί ήδη πριν από το 2019.

Στη συνέχεια, έρχεται να αξιοποιήσει αυτή την επικοινωνιακή υπεροπλία για να διατηρήσει το ακροατήριο της σε έναν διαρκή συναγερμό απέναντι στον εσωτερικό εχθρό, ο οποίος αλλάζει όνομα (ανεμβολίαστοι, ρωσόφιλοι, αλληλέγγυοι στους μετανάστες και πολλά ακόμα) αλλά όχι λειτουργία: είναι όλοι εκείνοι που υπονομεύουν την Ελλάδα 2.0 και ευθύνονται για τα δεινά του ελληνικού λαού.

Φυσικά, όλο το παραπάνω έχει ένα πολύ συγκεκριμένο κοινωνικο-πολιτικό μπλοκ που συγκροτεί: κυρίως μικροαστοί και μεσοαστοί (πραγματικά ή φαντασιακά), συντηρητικοί, πραγματικοί ή δυνητικοί (ή και φαντασιακοί) δέκτες ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων, σχετικά μεγαλύτερης ηλικίας, όλο μαζί λίγο πάνω ή λίγο κάτω από τα 2 εκατομμύρια. Δεν θα μπορούσε όμως να είναι και αλλιώς σε αυτές τις συνθήκες. Η ΝΔ το κατανοεί αυτό για αυτό σχεδόν επιδιώκει απονέκρωση των εκλογικών διαδικασιών αλλά και συνολικότερα της δημόσιας πολιτικής αντιπαράθεσης στη χώρα. Όσο ο μηχανισμός που κινητοποιεί το παραπάνω ακροατήριο παραμένει ακμαίος, η αποχή δεν αποτελεί πραγματικό πρόβλημα αλλά αντίθετα διευκολύνει την κατάσταση: σε συνθήκες απαξίωσης, δεν ανοίγουν πολιτικά ζητήματα στη δημόσια σφαίρα και ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος «ατυχήματος». Είναι μία ηγεμονία του «τόσο-όσο», σαν τη χώρα να κυβερνάει ένας δαπίτικος μηχανισμός που ξέρει ακριβώς πόσοι χρειάζονται να ψηφίσουν στις φοιτητικές εκλογές για να επικρατήσει άνετα και ούτε μπορεί αλλά ούτε θέλει να ρισκάρει μία αύξηση της συμμετοχής.

Σε κάθε περίπτωση, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο είναι κατανοητή η υπεροχή του αντιπάλου σε αυτή τη φάση. Διαφορετικές ερμηνείες υπάρχουν αλλά οι αποκλίσεις είναι μάλλον μικρές. Το θέμα πλέον είναι ποιος θα απαντήσει στο ερώτημα [«πού το πάει η Αριστερά:»](#)

Φάροι ελπίδας και άλλου δρόμου μες το βαθύ σκοτάδι

Η Αριστερά τώρα βλέπει πιο καθαρά από ποτέ ότι τα πράγματα «δεν είναι όπως τα θέλει» και ο πειρασμός να μην κάνει βήμα είναι πιο ισχυρός από ποτέ. Αυτό είτε μεταφράζεται (κυρίως για τις ηγεσίες) σε μία επιμονή στην πολιτική και στη μέθοδο όπως ήταν μέχρι τώρα –ασχέτως αν δεν φέρνει αποτελέσματα– είτε σε έναν νέο γύρο αποστράτευσης για το ευρύτερο δυναμικό των κομμάτων και των οργανώσεων. Για το ΚΚΕ, παρά τις επιτυχίες του, είναι προφανές ότι ο ορίζοντας της στρατηγικής του είναι η ενίσχυση και διατήρηση του κομματικού μηχανισμού, αναμένοντας κάποιες καλύτερες μέρες που ίσως τότε να τεθεί με άλλους όρους το ζήτημα της ρήξης —δυστυχώς, η εμπειρία του '10-15 δείχνει ότι το ΚΚΕ ακόμα και τότε δεν θα κάνει τις αναγκαίες επιλογές. Από την άλλη, για την πλειοψηφία των αγωνιστών και αγωνιστριών της Αριστεράς, η αποστράτευση είναι σαφώς η κυρίαρχη τάση.

Ανεξάρτητα του τι από τα δύο θα επιλέξει κανείς, ο πυρήνας της σκέψης είναι κοινός, καθώς εκκινεί από τη βαθιά πεποίθηση ότι, μέσα σε αυτές τις συνθήκες, δεν μπορεί να γίνει κάτι ριζικά διαφορετικό. Σε αυτό το πλαίσιο, βρίσκει εύφορο έδαφος ένας νέου τύπου ελιτισμός που θέλει, για παράδειγμα, τους Βολιώτες (γενικώς και ανεξαιρέτως) να είναι «άξιοι της μοίρας τους» —πρόκειται για μία ακόμα μορφή εμφυλίου των «από κάτω» που ντύνεται τον μανδύα της προοδευτικότητας και της αγανάκτησης. Όπως όμως η Κλίντον δεν εξέφραζε τίποτα το προοδευτικό όταν αποκαλούσε

«ελεεινούς» (deplorables) τους ψηφοφόρους του Τραμπ το 2016, έτσι και σήμερα δεν υπάρχει τίποτα το ριζοσπαστικό στο να στρεφόμαστε απέναντι στους κατοίκους του Βόλου. Στην τελική, φίλε εξεγερμένε αριστερέ των social media, αν σου είναι τόσο απεχθής ο Μπέος, κάνε κάτι για να τον ανατρέψεις, μην επιτίθεσαι στα τυφλά στους ψηφοφόρους του γιατί το μόνο που καταφέρνεις είναι να αποκαλύπτεις τη δική σου πολιτική ανημπόρια. Ας μην παρεκτραπούμε άλλο όμως.

Η «μαυρίλα» των συνθηκών είναι δεδομένη. Ωστόσο, η πεποίθηση ότι «δεν μπορεί να γίνει τίποτα» αποτελεί μία επιφανειακή εκτίμηση της συγκυρίας. Πράγματι, σε αυτό τον συσχετισμό στην Ελλάδα και σε όλο τον δυτικό καπιταλιστικό κόσμο, ριζικές ανατροπές δεν μπορούν να γίνουν —τουλάχιστον όχι ακόμα, αν και ο κόσμος έξω από τη Δύση «εργάζεται» εντατικά σε αυτή την κατεύθυνση, στην Αφρική στη ζώνη Σαχέλ, στην Παλαιστίνη και αλλού. Ακόμα και στους δήμους, οι μεγάλες ανατροπές έγιναν μέσα στις συνθήκες της οξύτατης σύγκρουσης του '08-'15 και, ευτυχώς, περιπτώσεις όπως ο Πελετίδης αντέχουν ακόμα. Ωστόσο, το ερώτημα ποτέ δεν τίθεται ως «όλα ή τίποτα» αλλά στο αν υπάρχει συγκεκριμένη μέθοδος που σήμερα ανοίγει ρήγματα στον καταθλιπτικό συσχετισμό, συσπειρώνει δυνάμεις ξανά και αντιστρέφει τη φορά του βέλους ώστε στην επόμενη καμπή να τεθεί ξανά η ρήξη μες το φάσμα των δυνατοτήτων. Τα αποτελέσματα σε [Αθήνα](#), [Θεσσαλονίκη](#), Μαρούσι, Νεάπολη-Συκιές, Περιστερί, [Αγία Παρασκευή](#) «φωνάζουν» πως ναι, μπορεί το πράγμα να πάει αλλιώς. **Ειδικότερα, τα αποτελέσματα στους δύο μεγαλύτερους δήμους της χώρας (6.1% και 5.5% αντίστοιχα) είναι πρωτοφανή και ιστορικά για τους συνδυασμούς της ριζοσπαστικής Αριστεράς, που σε όλες τις προηγούμενες αναμετρήσεις δεν είχαν καταφέρει να ξεπεράσουν το 2%.** Δεν μπορεί αυτό το γεγονός να περάσει απαρατήρητο ούτε να θαφτεί μες τη γενική απογοήτευση. Με συναίσθηση του συνολικού αρνητικού συσχετισμού, αξίζει να σταθούμε λίγο παραπάνω εδώ.

Πού οφείλονται αυτά τα αποτελέσματα; Καταρχάς, είναι προφανές ότι έγινε τομή ενότητας σε αυτούς τους δήμους, «υποβοηθούμενη» από το αντιδημοκρατικό όριο του 3% —είναι θλιβερό και μόνο που γράφεται αυτό αλλά είναι αλήθεια. Το 2019, η ριζοσπαστική Αριστερά εμφάνισε 3 συνδυασμούς στην Αθήνα (οι δύο μάλιστα προέρχονταν από την ANΤΑΡΣΥΑ) και στη Θεσσαλονίκη 2. Τώρα, η συνεργασία αυτού του δυναμικού είναι προφανές ότι έφερε άλλη δυναμική. Ενδεικτικά, στη Θεσσαλονίκη, η Πόλη Ανάποδα πήρε σχεδόν 2 χιλιάδες ψήφους πάνω από το άθροισμα των αριστερών ριζοσπαστικών συνδυασμών του 2019, ενώ στην Αθήνα η Ανατρεπτική Συμμαχία παίρνει 1600 ψήφους πάνω από το αντίστοιχο άθροισμα —και όλα αυτά σε συνθήκες που η συμμετοχή μειώνεται σημαντικά. Σε αυτό το σημείο, πρέπει να σημειωθεί ότι ειδικά η Πόλη Ανάποδα είναι ο πιο διευρυμένος συνδυασμός της ριζοσπαστικής Αριστεράς, με όλα τα ρεύματα (πλην ΚΚΕ) να εκπροσωπούνται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, χωρίς αποκλεισμούς. Ωστόσο, η επιτυχία δεν αποτελεί απλώς προϊόν της ενότητας —η ενότητα είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα συνθήκης που είναι αναγκαία αλλά όχι ικανή.

Η επιτυχία αυτών των εγχειρημάτων βασίζεται σε πολύ περισσότερα από την ενότητα. Πρόκειται για εκλογικούς συνδυασμούς που ανέδειξαν ζητήματα που «καταπνίγονταν» από τη θλιβερή μονοφωνία

των ΜΜΕ και φυσικά απουσίαζαν από την προεκλογική περίοδο. Ο επικεφαλής της Ανατρεπτικής Συμμαχίας για την Αθήνα, Κώστας Παπαδάκης, έσπασε τον αποκλεισμό από τα ΜΜΕ και βγήκε να μιλήσει για το αναγκαίο πλαφόν στα ενοίκια αλλά και για το ρατσιστικό έγκλημα στην Πύλο, βάζοντας δύσκολα θέματα σε μια κωματώδη προεκλογική περίοδο. Περισσότερο ίσως από κάθε άλλο αριστερό συνδυασμό, Η Πόλη Ανάποδα στη Θεσσαλονίκη εξέφρασε έναν ριζοσπαστικό και πετυχημένο δημόσιο λόγο που αποτυπώθηκε στο «Ανάποδο Πρόγραμμα». Σε πολλά σημεία, ξεκινώντας από φαινομενικά απλά καθημερινά ζητήματα, παρουσίασε ένα συνολικά διαφορετικό σχέδιο για τη Θεσσαλονίκη, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις, η ατζέντα που έθεσε ανάγκασε τους υπόλοιπους συνδυασμούς να μετατοπιστούν προς τις θέσεις της, όπως στο αίτημα για μετατροπή του χώρου της ΔΕΘ σε μητροπολιτικό πάρκο. Το πρόγραμμα αυτό δεν είναι μία αφηρημένη κατασκευή ενός κομματικού γραφείου αλλά ένα παράδειγμα παρέμβασης που ξεκινάει από τον «κοινό νου» για να τον βοηθήσει να υπερβεί τα σημερινά του όρια.

Φυσικά, δεν αρκεί ένα κείμενο για κάτι τέτοιο: το πρόγραμμα αυτό συνδέθηκε με μαχητικούς ακτιβισμούς και κινητοποιήσεις όλη την προηγούμενη τετραετία, πετυχαίνοντας συγκεκριμένες νίκες, σταθερή παρέμβαση στο δημοτικό συμβούλιο και μία φυσιογνωμία που κυριαρχούσαν οι νέοι, νέες, οι εργαζόμενες, οι καθημερινοί άνθρωποι που θέλουν να αλλάξουν την πόλη τους. Αν έχει νόημα η Αριστερά, σε αυτές τις συνθήκες, να δίνει εκλογικές μάχες είναι για αυτό τον λόγο: να βάζει στο προσκήνιο διεκδικήσεις που είναι κοινωνικά αναγκαίες, ενώ φαντάζουν ανέφικτες στα πλαίσια του κυρίαρχου λόγου· έτσι δοκιμάζει τα όρια της νεοφιλελεύθερης συναίνεσης.

Πολύ περισσότερο, ούτε το πρόγραμμα και ο δημόσιος λόγος αρκεί· αν δεν έχουν πόδια στο έδαφος, φορείς να τα εκφράζουν, ακόμα και τα καλύτερα προγράμματα καταλήγουν ρόδες που γυρίζουν στον αέρα. Οι συνδυασμοί αυτοί είχαν εκατοντάδες υποψήφιους και ακόμα περισσότερους που ενεπλάκησαν την προεκλογική περίοδο σε μία άνιση μάχη, χωρίς μεγάλους πόρους για διαφήμιση και χωρίς προσβάσεις στα ΜΜΕ. Το δυναμικό αυτό συγκεντρώθηκε χάρη στην ενότητα διαφορετικών παρατάξεων και πολιτικών χώρων. Όμως, διατηρήθηκε μέσα από συμμετοχικά μοντέλα πολιτικής και συλλογικής ζωής που τα υπηρέτησαν αμφοτέρωτα οι επικεφαλής, Κώστας Παπαδάκης και Μαρία Κέκη. Με αυτό τον τρόπο, τα θέματα λειτουργίας και οργάνωσης δεν καταλήγουν γραφειοκρατικά ζητήματα τυπολατρίας και δομής αλλά κομμάτι της πολιτικής ουσίας αυτών των συνδυασμών. Απέναντι στην κεντρικά σχεδιασμένη απαξίωση της δημόσιας ζωής, η συμμετοχή, η δημοκρατία και η συλλογική ζωή γίνονται κομμάτια της εναλλακτικής. Φυσικά, όλα αυτά δεν συνεπήραν ακόμα τις λαϊκές μάζες των μεγάλων δήμων. Ποιος όμως μπορεί να αρνηθεί ότι είναι κομμάτι της επιτυχίας, ειδικά σε σύγκριση με τους στενούς κομματικούς συνδυασμούς της προηγούμενης δεκαετίας;

Οι επιτυχίες στους δύο μεγαλύτερους δήμους και όχι μόνο, έχουν προφανώς ευρύτερη πολιτική σημασία. Πρόκειται για την πρώτη σοβαρή αντίρροπη κίνηση σε ένα κλίμα υποχώρησης που πήγαινε να παγιωθεί. Ακόμα χειρότερα, μετά τις διπλές εκλογές, φαινόταν σαν ο λαός να «τιμωρεί» οποιονδήποτε ισχυρίζεται ότι τα πράγματα μπορούν να πάνε διαφορετικά ή μπορεί να το ισχυρίστηκε κατά το παρελθόν, όπως ο ΣΥΡΙΖΑ. Σε ένα πλαίσιο υποχώρησης κάθε διάθεση διεκδίκησης και ανόδου

του κυνισμού, η κυβέρνηση φάνηκε να επιβραβεύεται μέσα σε ένα πλαίσιο σκανδάλων, καταστροφών και σταθερής υποβάθμισης του βιοτικού επιπέδου. Είναι προφανές ότι δεν αρκούν κάποια καλά αποτελέσματα σε αυτές τις εκλογές για να αντιστραφεί αυτό· το σημαντικό είναι όμως ότι αποδείχθηκε πως μπορεί να πάει αλλιώς η υπόθεση της Αριστεράς.

Φυσικά, αύριο ξημερώνει μία νέα μέρα και οι αναγνώσεις των αποτελεσμάτων θα είναι, απολύτως εύλογα, πολλές και σε διαφορετικές. Αναμφίβολα θα εμφανιστούν και κάποιοι που θα ισχυριστούν ότι τα αδύναμα σημεία αυτών των συνδυασμών (όπως ο αποκλεισμός συγκεκριμένων δυνάμεων από τα ψηφοδέλτια της Αθήνας) ήταν, στην «πραγματική πραγματικότητα», ο λόγος της επιτυχίας τους. Αντίστοιχα, θα εμφανιστούν ερμηνείες που θα εκλάβουν αυτά τα αποτελέσματα ως δικαίωση της δικής τους μερικής αλήθειας, που εκφράζεται από την τάδε ή τη δείνα ομάδα, οργάνωση ή κόμμα. Όλα μες το παιχνίδι είναι και, σε κάθε περίπτωση, πάντα θα υπάρχουν πολλοί λόγοι για να μην κάνεις βήμα, να μείνεις αδρανής ή να συνεχίσεις, αμετακίνητα, στο προηγούμενο μονοπάτι. Όμως, τα αποτελέσματα της Κυριακής, στα πολλά κακά αλλά και στα λίγα καλά τους, θα είναι εκεί για να μας θυμίζουν ότι υπάρχουν τελικά εξίσου πολλοί λόγοι για να πάρεις έναν άλλον δρόμο.